

वर्ग १० वा

विषय:- इतिहास

घटक :- उपयोजित इतिहास

क्षमता कंमाक-१०६

विधाने:- उपयोजित इतिहासाची संकल्पना सांगता येणे

प्र १ ला:- उपयोजित इतिहास म्हणजे काय ?

- १) विचारवंतांसाठी इतिहास २) इतिहासकारांसाठी इतिहास
जनांसाठी इतिहास ४) लेखकांसाठी इतिहास

प्र २ रा:- उपयोजित इतिहासाचा क्षेत्रात खालीलपैकी कोणाचा समावेश नसेल ?

- १) पर्यटक २) सर्वसामान्य लोक ३) इतिहास तज्ज्ञ ४) सर्व स्त्रिया

प्र ३ रा:- आजच्या काळात आपण स्वयंपाकातील विविध पदार्थ बनविण्यासाठी मिक्सर ग्राइंडरची

मदत घेतो परंतु प्राचीन व मध्ययुगीन काळात ही यंत्रे नव्हती. सर बाबीचां अभ्यास करण्यासाठी खालीलपैकी कोणत्या पर्यायाचा अभ्यास करावा लागेल ?

- १) समाजशास्त्राचा इतिहास २) राज्यशास्त्राचा इतिहास
३) विज्ञान तंत्रज्ञानाचा इतिहास ४) कलेचा इतिहास

प्र ४ था:- अक्षयला इतिहास विषयाशी संबंधित काम क्षेत्रात करिअर करायचे आहे तर तो

यापैकी कोणते क्षेत्र निवडू शकतो.

- १) वैद्यकीय, पुरातत्व अभिस्थापत्यशास्त्र, शिक्षण
२) पुरातत्व, इंजिनिअर, स्थापत्यशास्त्र, पर्यटन, शिक्षण
३) वैद्यकीय, विज्ञान, अभियांत्रिकी

४) नागरिकशास्त्र,मानवशास्त्र,भूगोल

प्र ५ वा: -पंकज म्हणाला, मला इतिहास विषय खूप रटाळ वाटतो. त्याचा काय उपयोग आहे रोजच्या

जीवनात त्यावर इतिहासाची आवड असणा

-या वैशालीने खालीलपैकी कोणते सर्वात योग्य

उत्तरे दिले आहेत?

- १) इतिहासाच्या अभ्यासामुळे चांगले मार्क्स मिळू शकते.
- २) इतिहासामुळे आपल्याला चांगली रोजगाराची संधी उपलब्ध होऊ शकते.
- ३) इतिहासातून आपल्याला मानवजातीच्या व पृथ्वीवरील सर्व घटकांचा उगम समजतो त्यामुळे इतिहास शिकणे आवश्यक आहे
- ४) पुढील पिढ्यांच्या हितासाठी इतिहासाचा अभ्यास आवश्यक आहे.

क्षमता क्रमांक - १०९

विधाने :- ऐतिहासिक लेखनातील विविध विचार प्रवाहांची ओळख करून घेणे

प्र १ ला: - 'द हाय कास्ट हिंदू वुमन' हे पुस्तक पंडीता रमाबाई यांनी १८८८ मध्ये लिहिले. हे पुस्तक

----- इतिहासाचे उत्तम उदाहरण आहे.

- १) मार्क्सवादी इतिहास
- २) स्त्रीवादी इतिहास
- ३) स्वातंत्र्योत्तर इतिहास
- ४) राष्ट्रवादी इतिहास

प्र २ रा: - महात्मा फुलेंनी लिहिलेल्या 'गुलामां गरी' या ग्रंथात कोणत्या घटकांच्या शोषणाकडे लक्ष

वेधले आहे ?

- १) गुलाम, स्त्री, शुद्र
- २) स्त्री, शुद्र व अतिशुद्र
- २) सतीप्रथा, शुद्र शेतकरी

प्र ३ रा: - इतिहासाच्या शास्त्रशुद्ध लेखनासाठी खालीलपैकी कोणत्या बाबी आवश्यक आहेत.

- १) तत्कालीन
- २) कोरीव लेख
- ३) अवशेष,ग्रंथ
- ४) कागदपत्रे

क्षमता क्रमांक : - १०१३

विधाने : - मनोरंजनांची आवश्यकता स्पष्ट करता येणे

क्षमता क्रमांक : - १०१४

विधाने : - मनोरंजनाची माध्यम व इतिहास यांच्यातील परस्पर संबंधाचे

क्षमता क्रमांक : - १०१५

विधाने : - मनोरंजनाच्या माध्यमान होणारे बदल जाणून घेणे

प्र १ ला : - अनिताला एखादी ललीत कला सादर करा. याची आहे .तर ती खालील पैकी

कोणत्या ठिकाणाची निवड करील ?

१) कर्मभूमी २) रंगभूमी ३) जन्मभूमी ४) मायभूमी

प्र २ रा : - प्रेक्षक व कलावंत या दोघांचाही सहभाग असणारी मनोरंजनांची कृती खालील

पैकी कोणती ?

१) विनोदी कलाकृती २) ललीत कला

३) गायन कला ४) वादन कला

प्र ३ रा : - नववीतील विक्रमला ऐतिहासिक प्रसंगावरील प्रकल्पाचे सादरीकरण

करण्याकरीता तो खालीलपैकी कोणत्या आधुनिक साधनांची मदत घेईल ?

१) L.ED TV २) रेडिओ (F M वाहिनी)

३) C D/DVD player ४) Head phone/ Speakers

प्र ४ था : - वारंवार येणा - या अपयशामुळे नयन निराश असून त्याला स्वतःमध्ये प्रचंड

आत्मविश्वास निर्माण करण्याकरी ता तो खालीलपैकी कोणता पर्याय निवडेल?

१) चर्चा २) गटचर्चा ३) परिसंवाद ४) खोळ

प्र ५ वा : - पराक्रमाच्या शौर्यगाथा कोणत्या काव्यप्रकारातून प्राचीन व आधुनिक काळात सादर केल्या जातात.

१) लावनी २) किर्तन ३) पोवाडा ४) भजन

प्र ६ वा : - 'तमाशा' प्रकारातील 'गाढवाचे लग्न' या चित्रपटातील मुख्य भूमिकेत असलेल्या नटाचे नाव ओळखा

१) मंकरंद अनासपुरे २) भरत जाधव ३) अतुल कुळकर्णी ४) भारत गणशपुरे

प्र ७ वा : - खालीलपैकी कृतीशील मनोरंजनाची अचूक कृती कोणती.

१) सुशिल संगीत ऐकतो २) समिर चित्रपट पाहतो.
३) सुधिर हस्तव्यवसाय शिकतो. ४) सजय सामना पाहतो.

प्र ८ वा : - समाजप्रबोधनाकरीता महाराष्ट्रातील संतांनी खालीलपैकी कोणत्या मनोरंजनाच्या साधनाचा प्रभावी वापर केला.

१) भाषण २) किर्तन ३) शिक्षण ४) कथा - कथना

प्र ९ वा : - दादा साहेब फालके यांनी स्वतः दिग्दर्शित केलेला 'राजा हरिश्चंद्र' हा चित्रपट कोणत्या साली प्रदर्शित झाला त्या सालाची अचूक निवड करा ?

१) १९१३ २) १९१२ ३) १९१४ ४) १९१५

प्र १० वा : - 'जगा वे कि मरावे' हाच यक्ष प्रश्न आहे. हि अं:प्रेरणा कोणत्या नाटकातून प्रणिता झाल्याचे तुला समजते ?

१) मंचसम्राट २) रूपसम्राट ३) नटसम्राट ४) कलासम्राट

प्र ११ वा : - 'तारे जमिपर' हा चित्रपट बघताना तुम्हास कोणता कलाविष्कारमुळे

चित्रपटातील बालकाला शिक्षण सुलभ झाले ?

१) गायन कला २) नृत्य कला ३) वादन कला ४) चित्रकला

प्र १२ वा : - शालेय स्नेह सम्मेलनात रमेशला एकपात्री नाटकातून महात्मा गांधी यांच्या

विचारांचे संदेश पोहचवायचा आहे. तर रमेश कोणत्या कलाप्रकाराची

निवड करेल ?

१) सामुहिक अभिनय २) मूक अभिनय

३) भूमिका अभिनय ४) एकांकिका

कला, क्रिडा व साहित्य क्षेत्र आणि इतिहास

क्षमता क्रमांक : - १०१८, १९

विधाने : - भारतातील विविध कलांची माहिती सांगता येणे.

प्र १ ला : - राष्ट्रसंतांच्या पुण्यतिथी कार्यक्रमाच्या निमित्ताने तुम्ही कोणत्या भजन

प्रकाराचा आस्वाद घ्याल असे तुम्हास वाटते ?

१) चक्रीभजन २) सोंगी भजन ३) खंजिरी भजन ४) वक्रीभजन

प्र २ रा : - वर्तमानपत्रे हे माहितीच्या आणि ज्ञानाच्या प्रसाराचे साधन आहे, असे तुम्हाला

वाटते काय ?

१) बरोबर २) चूक ३) सांगता येत नाही . ४) माहित नाही

प्र ३ रा : - तुमच्या मते, ATR चे अचूक पूर्णकालीन रूप आहे, ते लिहा ?

१) All India Road.

२) All India Roaming.

३) All India Ringtone.

४) All India Radio.

प्र ४ था : - " डिस्कव्हरी ऑफ इंडिया " या श्याम बनेगल दिग्दर्शित मालिकेने प्राचीन

ते अर्वाचीन काळातील कोणता इतिहास मांडला

?

१) सांस्कृतिक, सामाजिक, आर्थिक

२) सामाजिक, सांस्कृतिक, प्राकृतिक

३) सामाजिक, सांस्कृतिक, धार्मिक

४) सामाजिक, सांस्कृतिक, राजकीय

प्र ५ वा : - 'दृक्कला' मध्ये कोणत्या कलांचा समावेश होतो?

१) शिल्पकला व चित्रकला २) चित्रकला व नाटयकला

३) नाटयकला व नृत्यकला ४) नृत्यकला व अभिनव

क्षमता क्रमांक - २०

विधान :- पर्यटन क्षेत्रासाठी इतिहासाचा उपयोग होऊ शकतो हे

जाणणे

प्र १ ला : - तेराव्या शतकातील इटालियन खलाशी या

ने जगात आशिया खंडाची व चीनची

ओळख करून दिली.

१) इन बतुता

२) माका पोलो

३) गेरहार्ट मर्केटर

४) वास्कोद गामा

प्र २ रा : - भारतातून परदेशात जाणा

- याची आणि भारतातून परदेशातून भारतात

येणा - याच्या पर्यटकाच्या संख्येत खालीलपैकी कोणती गोष्ट कार

णीभूत ठरली?

१) आर्थिक उदारीकरण

२) जागतिकीकरण

३) आधुनिकीकरण

४) खाजगीकरण

प्र ३ रा : - विनयला जागतिक सांस्कृतिक वारसामध्ये समाविष्ट असलेल्या भारतातील

वास्तू व तिच्या निर्मिती विषयी इतराना माहिती सांगायची आहे तर त्याला
खालीलपैकी कोणत्या व्यक्तीच्या जिवनचरित्राचा अभ्यास करावा लागेल?

१) सम्राट अकबर २) औरंगजेब ३) शहाजहान ४) बा

बर

प्र ४ था : - क्रिकेटला क्रिकेटची आवड आहे त्याला भारताने ज्या मैदानात क्रिकेटचा
विश्वचषक पटकाविला त्या मैदानाला त्याला भेट द्यायची आहे तर त्याला
खालीलपैकी कोणत्या देशा ला भेट द्यावी लागेल.

१) ऑस्ट्रेलिया २) दक्षिण आफ्रिका ३) न्यु झीलंड ४) इंग्लंड

प्र ५ वा : - ऐतिहासिक वारशाचे जमन करण्या संबंधित कोणती कृती योग्य आहे असे
तुला वाटते ?

१) भिंतीवर मजकूर लिहिणे
२) रिकत्यावर कोळशाने नाव कोरणे
३) पुतड्याचे किंवा चित्राचे विद्रुपाकरण करणे
४) परिसर स्वच्छ व सुंदर ठेवणे

प्र ६ वा : - एका देशाचा इतिहास व पर्यटनाची माहिती दुसऱ्या देशाला होण्याकरिता
कशाची गरज भासू शकते असे तुला वाटते ?

१) जागतिक स्तरावरील महत्वाचा भाषामध्ये माहिती पुस्तिका तयार करणे
२) प्रादेशिक भाषेत माहिती पुस्तिका तयार करणे
३) राष्ट्रिय भाषेमध्ये माहिती पुस्तिका तयार करणे
४) आंतरराष्ट्रीय भाषेत माहिती तयार करणे

प्रकरण - ऐतिहासिक ठेव्यांचे जतन

क्षमता क्रमांक: - २४

क्षमता विधान: - इतिहासाच्या अभ्यासातील संग्रहालयाचे/ग्रंथालयाचे महत्त्व सांगता येणे

प्रश्न १ : - भारतीय भाषा अधिक प्रगल्भ व प्रभावी करण्याकरीता महाराष्ट्र शासनाच्या

खालील पैकी कोणत्या सांस्कृतिक मंत्र्यानी विश्वकोष निर्मितीची कार्ये मोलाचे

योगदान दिले ?

- १) बाबाराव देशमुख २) यशवंतराव देशमुख
३) वसंतराव नाईक ४) वसंतदादा पाटील

प्रश्न २ : - छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्या कोणत्या भावांनी तामिळनाडूतील तंजावर येथील

'सरस्वती महल' ग्रंथालय उभारण्याच्या कार्यात मोलाचे योगदान दिले ?

- १) व्यंकोजीराजे भोसले २) राजाराम महाराज भोसले
३) संभाजीराजे भोसले ४) शाहूराजे भोसले

प्रश्न ३ : - शिवाजी महाराजांनी केलेल्या प्रतापगड येथील अफगाणांच्या वध याविषयी

माहिती मिळविण्यासाठी खालील पैकी कोणत्या संस्थांचे तू जातील ?

- १) मुंबई अभिलेखागार २) औरंगाबाद वस्तुसंग्रहालयामध्ये
३) सरस्वती महल ग्रंथालय ४) पुणे अभिलेखागार

प्रश्न ४ : - तामिळनाडूतील तंजावर येथील 'सरस्वती महल' ग्रंथालय उभारण्याच्या कार्यात

मोलाचे योगदान देणारे व्यंकोजीराजे भोसले हे खालील पैकी कोणत्या व्यक्तीशी

संबंधित आहेत ?

१) महादजी शिंदे

२) शिवाजी महाराज

३) प्रतापराव भोसले

४) माधवराव भोसले

